

Welkom!

Webinar: 'Burgerschap meten'

Programma

- Pollvraag
- Presentatie door Remmert Daas
- Q&A

Pollvraag

Hoe ver zijn jullie als school in het monitoren van burgerschapscompetenties?

Pollvraag

 Hoe ver zijn jullie als school in het monitoren van burgerschapscompetenties?

 383

We staan nog aan het begin.

52,22%

We hebben de eerste stappen gezet.

39,16%

We zijn behoorlijk ver op weg.

6,53%

We hebben een systematische aanpak.

2,09%

Allowed selections: 1

Webinar Expertisepunt Burgerschap Burgerschap Meten – 18 november 2024

Remmert Daas

Inleiding – Burgerschap – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Even voorstellen

Ik:

2004-2008 Student leraar Engels 2^e graad HvA

2008-2011 Docent Engels Regio College (mbo)

2011-2013 Student master Onderwijswetenschappen UvA

2013-2019 Promotieonderzoek *Assessment of citizenship competences*

2017-2020 Postdoc onderzoeker

2021-heden Universitair docent onderwijswetenschappen

<https://uva.nl/profiel/r.j.m.daas>

Inleiding – Burgerschap – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Even voorstellen

En u:

- primair onderwijs
- voortgezet onderwijs
- gespecialiseerd onderwijs

Inleiding – Burgerschap – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Centrale vraag: Kun je burgerschap meten, en zo ja, hoe dan?

Kun je burgerschap meten?

- a) Ja
- b) Nee
- c) Wat bedoel je met 'burgerschap' en wat bedoel je met 'meten'?

Inleiding – **Burgerschap** – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Wat bedoelen we/ik met ‘burgerschap’?

“Bij burgerschap staat het (leren) functioneren in de democratische rechtsstaat centraal”

“Met «actief burgerschap» worden de bereidheid en het vermogen bedoeld om deel uit te maken van de Nederlandse samenleving en daaraan een actieve bijdrage te leveren”

Het gaat om *willen* en *kunnen* => om competenties

Dimensies van burgerschapscompetenties

- Componenten kennis, houding, vaardigheden
- Niveaus mate van beheersing
- Maatschappelijke domeinen contexten en inhouden

Inleiding – **Burgerschap** – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Wettelijk kader

“het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat...”

“het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties...”

“het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in...”

+Kerndoelen

Inleiding – **Burgerschap** – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Wettelijk kader

componenten kennis en houding

“het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat...”

“het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties...”

“het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in...”

+Kerndoelen

Inleiding – **Burgerschap** – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Wettelijk kader

mate van beheersing

componenten kennis en houding

“het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat...”

“het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties...”

“het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in...”

+Kerndoelen

Inleiding – **Burgerschap** – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Wettelijk kader

mate van beheersing

componenten kennis en houding

“het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat...”

contexten en inhouden

“het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties...”

“het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in...”

+Kerndoelen

Bijvoorbeeld

- Leerlingen begrijpen waarom vrijheid van meningsuiting begrensd is.
- Leerlingen onderschrijven dat mensen ondanks verschillen gelijkwaardig zijn.
- Leerlingen kunnen zich inleven in het standpunt van een ander.

Wat bedoelen we/ik met 'meten'?

Toetsen? Meten? Beoordelen? Monitoren? Volgen? Evalueren?

(Zie [Podcast Expertisepunt Burgerschap van 7 okt 2024](#))

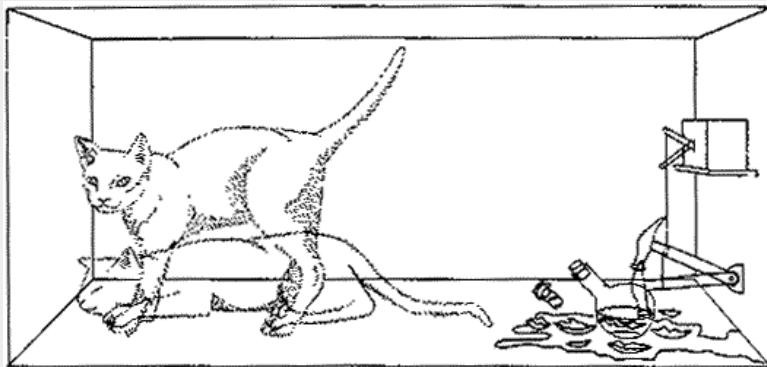
- Systematisch informatie verzamelen over de ontwikkeling van burgerschapscompetenties van leerlingen en studenten
- Betrouwbaar & Valide

Wat bedoelen we/ik met 'meten'?

Betrouwbaarheid:

- Als je twee keer dezelfde test aan dezelfde leerling geeft, zou het resultaat hetzelfde moeten zijn
- Oftewel: het resultaat is onafhankelijk van omstandigheden

Schrödinger's kat

Wat bedoelen we/ik met 'metten'?

Validiteit:

- De mate waarin je meet wat je bedoelt te metten
- Een instrument is valide voor een bepaald doel; een instrument is nooit 'algemeen valide'

(Stilstaande) klok

Pollvraag

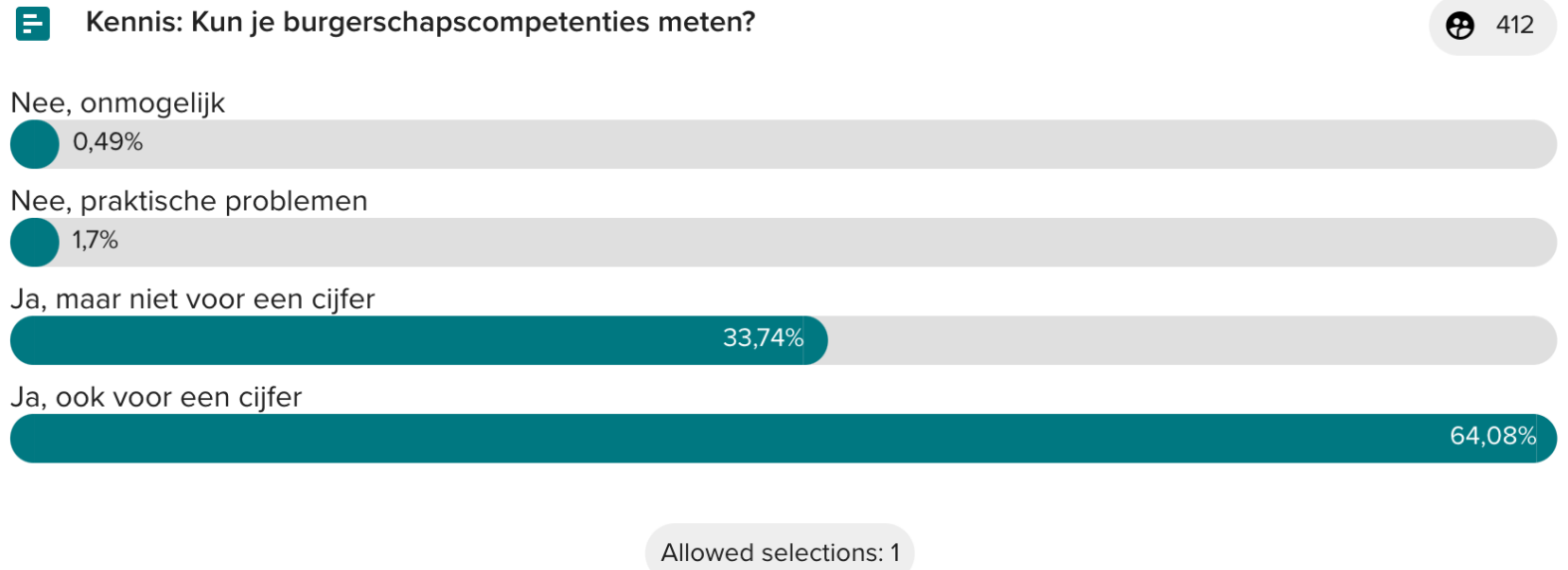
Kun je burgerschaps-competenties meten?

- Kennis
- Houdingen
- Vaardigheden

Pollvraag

Kun je burgerschapscompetenties meten?

■ Kennis

Pollvraag

Kun je burgerschapscompetenties meten?

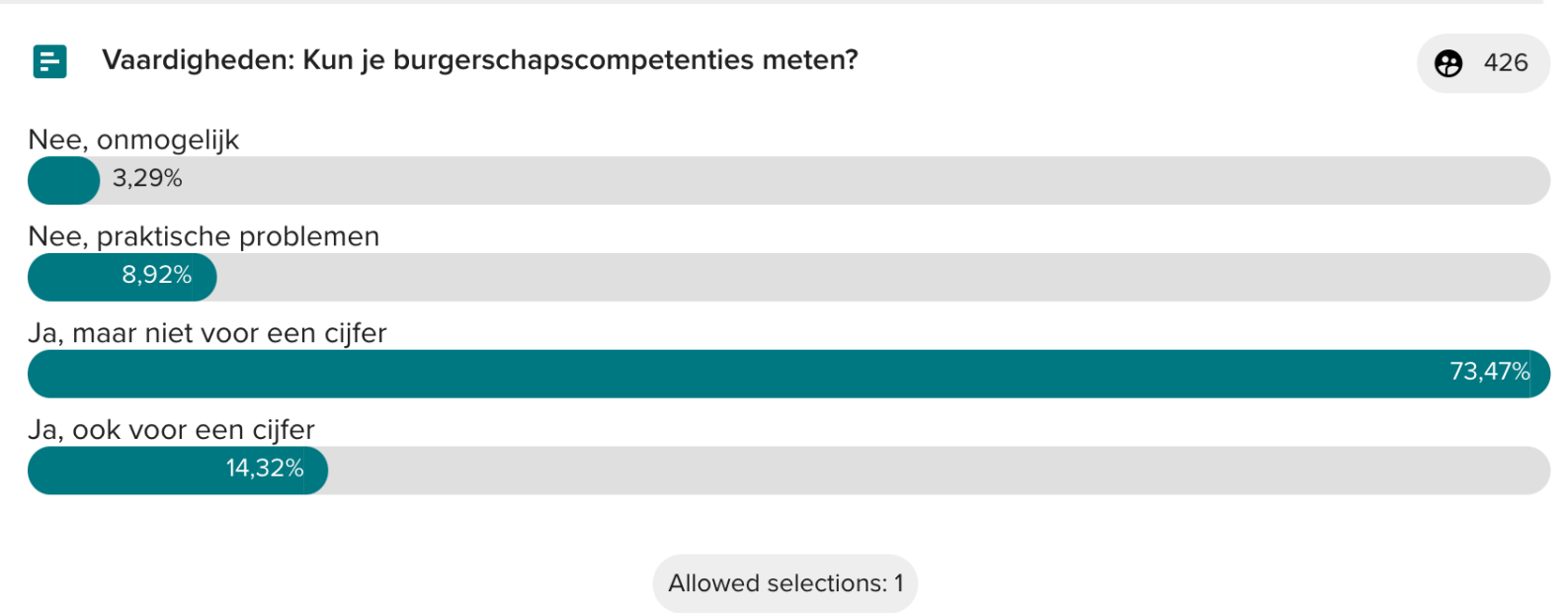
■ Houdingen

Pollvraag

Kun je burgerschapscompetenties meten?

■ Vaardigheden

Meten van burgerschapskennis

■ Toets

Tom wordt beschuldigd van een ernstig misdrijf. Toms vader is een belangrijk politicus. Wanneer de politie erachter komt dat Toms vader een belangrijk politicus is, laten ze de aanklacht vallen en mag Tom gaan.

V3 Waarom is het gedrag van de politie ondemocratisch?

- In een democratie is iedereen onschuldig totdat het tegendeel bewezen is.
- In een democratie mag de politie iemand niet beschuldigen van een misdrijf.
- In een democratie hebben alle burgers recht op een advocaat.
- In een democratie geldt de wet voor iedereen gelijk.*

Metten van burgerschapskennis

■ Toets

Nepnieuws is een begrip dat gebruikt wordt voor informatie die niet klopt of misleidend is, en die bewust gepresenteerd wordt alsof het nieuws is.

V7 Hoe kan nepnieuws een gevaar vormen voor de democratie? Geef **twee** redenen.

1. _____

2. _____

Meten van burgerschapshoudingen

- Vragenlijst
- Rubrics
- Vignetten

Inleiding – Burgerschap – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Vragenlijst

Burgerschap meten

Deel 1 Hoe goed past een uitspraak bij jou?

1.1 Over luisteren en meedoen

Hoe goed past een uitspraak bij jou?

Mensen moeten goed naar elkaar luisteren, ook al verschillen ze van mening.

past helemaal niet bij mij	past niet erg bij mij	past wel wat bij mij	past helemaal bij mij
-------------------------------	--------------------------	-------------------------	--------------------------

☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

International Civic and Citizenship Education Study

V25. In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

(Kleur slechts één rondje in op elke regel.)

a) Mannen en vrouwen zouden dezelfde mogelijkheden moeten hebben om deel te nemen aan de regering.

Zeer mee eens	Mee eens	Mee oneens	Zeer mee oneens
------------------	----------	---------------	--------------------

☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Inleiding – Burgerschap – Meten – **Instrumenten** – Afsluiting

Rubrics

Inleiding – Burgerschap – Meten – **Instrumenten** – Afsluiting

Rubrics

Omgaan met Verschillen

	A	B	C	D
Kennis				
Houding				
Vaardigheid				

Inleiding – Burgerschap – Meten – Instrumenten – Afsluiting

Je ziet verschillen tussen mensen, maar vindt dat wie anders is zich moet aanpassen.

Bijvoorbeeld:

- *Ik vind dat iedereen zich normaal moet gedragen.*
- *Ik vind dat mensen zich moeten aanpassen aan de meerderheid.*
- *Ik vind dat ik iedereen hetzelfde hoor te behandelen.*

Je gaat er van uit dat iedereen zich aan dezelfde regels en afspraken moet houden. Je vindt dat wanneer mensen verschillend zijn, iedereen evenveel waard is.

Bijvoorbeeld:

- *Ik vind dat mannen en vrouwen dezelfde kansen verdienen.*
- *Ik vind dat er ruimte moet zijn om jezelf te zijn als je je aan de regels houdt.*
- *Ik vind het normaal om andere godsdiensten, geslachten of seksuele geaardheden te respecteren.*

Je staat open voor verschillen en wilt daar ook rekening mee houden. Je vindt het belangrijk anderen het gevoel te geven dat ze zichzelf kunnen zijn waar jij bij bent.

Bijvoorbeeld:

- *Ik vind het belangrijk dat mijn gedrag niet beledigend is voor anderen.*
- *Ik sta open om over andere culturen of gebruiken te leren.*
- *Ik vind het zinvol om na te denken over mijn eigen vooroordelen.*

Je toont interesse in verschillen en vindt het belangrijk om een zorgvuldige houding te hebben over hoe je daarmee omgaat. Je bent bereid die houding uit te leggen en bij te stellen.

Bijvoorbeeld:

- *Ik probeer met mijn houding uit te dragen dat iedereen respect verdient ondanks verschillen.*
- *Ik vind het belangrijk dat discussies vanuit verschillende perspectieven bekeken worden.*
- *Ik wil anderen in mijn omgeving bewust maken van hoe zij met verschillen omgaan.*

Zelfbeoordeling

Welk niveau past het beste bij jou?

Waarom?

Houding	A	B	C	D
Ik vind				
.....				
.....				
.....				
.....				
Bijvoorbeeld.....				
.....				
.....				
.....				

Je ziet verschillen tussen mensen, maar vindt dat wie anders is zich moet aanpassen.

Bijvoorbeeld:

- Ik vind dat iedereen zich normaal moet gedragen.
- Ik vind dat mensen zich moeten aanpassen aan de meerderheid.
- Ik vind dat ik iedereen hetzelfde hoor te behandelen.

Je gaat er van uit dat iedereen zich aan dezelfde regels en afspraken moet houden.

Je vindt dat wanneer mensen verschillend zijn, iedereen evenveel waard is.

Bijvoorbeeld:

- Ik vind dat mannen en vrouwen dezelfde kansen verdienen.
- Ik vind dat er ruimte moet zijn om jezelf te zijn als je je aan de regels houdt.
- Ik vind het normaal om andere godsdiensten, geslachten of seksuele geaardheden te respecteren.

Je staat open voor verschillen en wilt daar ook rekening mee houden. Je vindt het belangrijk anderen het gevoel te geven dat ze zichzelf kunnen zijn waar jij bij bent.

Bijvoorbeeld:

- Ik vind het belangrijk dat mijn gedrag niet beledigend is voor anderen.
- Ik sta open om over andere culturen of gebruiken te leren.
- Ik vind het zinvol om na te denken over mijn eigen vooroordelen.

Je toont interesse in verschillen en vindt het belangrijk om een zorgvuldige houding te hebben over hoe je daarmee omgaat. Je bent bereid die houding uit te leggen en bij te stellen.

Bijvoorbeeld:

- Ik probeer met mijn houding uit te dragen dat iedereen respect verdient ondanks verschillen.
- Ik vind het belangrijk dat discussies vanuit verschillende perspectieven bekeken worden.
- Ik wil anderen in mijn omgeving bewust maken van hoe zij met verschillen omgaan.

- B

Ik vind dat iedereen zichzelf mag zijn, zelfs als er regels zijn, maar ik vind ook dat je niet andere er mee lastig moet vallen als ze dat willen.

Bijvoorbeeld: ik vind het prima als iemand homoseksueel is, maar ik hoef/wil het niet zien.

Relevant:

Toereikend:

Reflectieopdracht bij maatschappelijke ladderspel

Reeks vragen, bijvoorbeeld:

Hoe vind je dat de overheid om hoort te gaan met mensen die bovenaan of onderaan de maatschappelijke ladder staan? Licht je antwoord toe.

Inleiding – Burgerschap – Meten – **Instrumenten** – Afsluiting

Vignetten

Niet ver van de stad ligt een mooi bos. Er leven zeldzame dieren en planten. Veel mensen uit de stad gaan op zondag in het bos wandelen.

Patatbakker Adje heeft een plan. Hij wil op een kruispunt van bospaden 's zondags bakjes patat gaan verkopen.

- 1 Vind je dat patatbakker Adje patat mag verkopen in het bos?
(zet een kruisje in het vakje van je keuze)
 ja nee
- 2 Schrijf zo precies mogelijk op waarom je dat vindt.
Bedenk als je kunt meer dan één reden.
- 3 Kun je ook nadelen noemen van je keuze?
Schrijf deze zo precies mogelijk op.
Bedenk als je kunt meer dan één reden.

Het is half negen in de ochtend. Over een kwartier gaat de schoolbel.

Er zijn al aardig wat kinderen op het plein. Vlakbij de deur van de school zijn Eline, Claartje en Els van groep 8 samen aan het touwtjespringen.

Plotseling zien ze een meisje met haar moeder. Het meisje is nieuw. Ze praten bij de deur. De moeder zegt: "Blijf jij maar even op het plein, dan ga ik alvast met je nieuwe juf praten." De moeder gaat naar binnen.

Het nieuwe meisje staat vlakbij hen. Ze kijkt verlegen naar de grond.

Eline denkt: "Zou ze bij ons in de groep komen? Ze lijkt ongeveer even oud als wij."

"Kom", zeg Claartje tegen Eline en Els, we gaan verder springen." Het nieuwe meisje kijkt af en toe even naar hen. Na een paar minuten gaat de bel. Het nieuwe meisje blijft wachten.

Eline loopt samen met Claartje en Els naar binnen.

Eline zegt tegen de anderen: "Ik vind eigenlijk dat we dat meisje hadden moeten vragen of ze met ons mee wilde doen."

Claartje zegt: "Ik vind dat niet hoor."

1 Met wie ben jij het eens?

(zet een kruisje in het goede vakje)

Ik ben het eens met Eline.

Ik ben het eens met Claartje.

2 Schrijf op waarom je het eens bent met Eline of met Claartje.

Schrijf het zo duidelijk mogelijk op.

Geef als je kunt meer dan één reden.

3 Kun je ook bedenken waarom de ander een andere mening heeft?

Schrijf het zo duidelijk mogelijk op.

Geef als je kunt meer dan één reden.

De (hele) korte samenvatting:

Vragenlijsten

Voordelen

Efficiënt

Vergelijkbaar

Betrouwbaar

Begrijpelijk

Nadelen

Beperkt informatief

Beperkt leereffect

Context ontbreekt

Relevantie voor leerling

De (hele) korte samenvatting:

Rubrics

Voordelen

Ruimte voor eigen inbreng
Ruimte voor context
Input voor verder leren

Nadelen

Tijdsintensief
Subjectief
Complexe opdracht
Korte antwoorden

De (hele) korte samenvatting:

Vignetten

Voordelen

Biedt context

Argumentatie meer inzichtelijk

Nadelen

Ontwikkeling kost veel tijd

Veelal talig

Interpretatieverschillen

Conclusie & discussie

Meten van burgerschapscompetenties: betrouwbaarheid en validiteit

Burgerschapskennis

- Toetsen

Burgerschapshoudingen

- Vragenlijsten
- Rubrics
- Vignetten

Burgerschapsvaardigheden

Expertisepunt
Burgerschap

Q&A

www.expertisepuntburgerschap.nl

Het webinar is afgelopen.
Bedankt voor het kijken!